

Národní památník II. světové války, Hrabyně

průvodce

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

Areal s památníkem

Národní památník II. světové války

Národní památník II. světové války v obci Hrabyně je jedním z šesti expozičních areálů Slezského zemského muzea. Nachází se na místě, kde probíhaly jedny z nejtvrdějších bojů konce války na území dnešní České republiky. Hlavním úkolem pracoviště je prezentace dějin období 2. světové války, akvizice sbírkových předmětů, které se k němu tematicky váží, dále shromažďování údajů o příslušnících československého domácího i zahraničního odboje i o obětech perzekucí nacistického režimu. Zaměřuje se také na výzkum a dokumentaci válečného období.

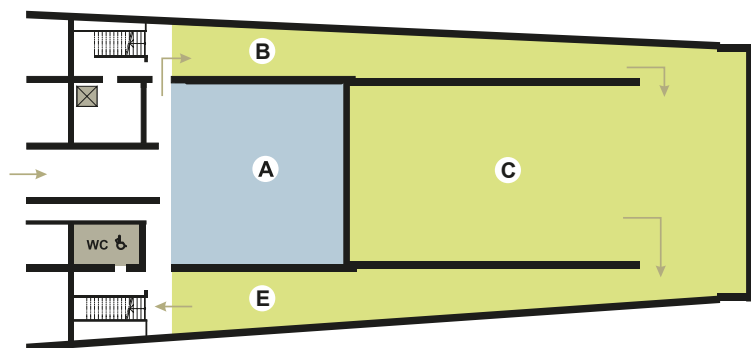
Základní kámen ke stavbě budovy památníku byl položen v dubnu roku 1970, se stavbou se podle plánů architektů Stavoprojektu Ostrava započalo v roce 1976 a o čtyři roky později, dne 29. dubna 1980, byla slavnostně otevřena, tehdy pod názvem Památník ostravské operace.

Součástí Slezského zemského muzea je od roku 1992, v roce 2000 byl vládou prohlášen národním památníkem 2. světové války na území České republiky.

Expozice Těžká léta 1938–1945

V hlavním objektu památníku mohou návštěvníci zhlédnout expozici *Těžká léta 1938–1945*, která připomíná události 2. světové války jak z hlediska vojenského, tak politického, neopomíjí však ani život civilního obyvatelstva, kulturu či hospodářství. Přibližuje účast československých vojáků v bojích na všech frontách 2. světové války, stejně jako účast civilního obyvatelstva v domácím odboji.

V infokioscích a na dotykových obrazovkách si zájemci mohou vyhledat dobové dokumenty, fotografie a texty. Nechybí zde ani historická filmová koláž režiséra Evalda Schorma, která byla vytvořena pro původní expozici památníku.

1.NP

- A – Pamětní síň
- B – Československo 1938–1939
- C – Bojová scéna
- D – Symbolický hřbitov
- E – Osvobození Československa

A Pamětní síň

Ústředním objektem Pamětní síně je sarkofág s prsty z 26 míst, kde bojovali a umírali českoslovenští občané v letech 1939–1945.

Reliéf na čelní stěně nazvaný Vám poděkování a lásku vytvořil akademický sochař Stanislav Hanzlík v roce 1979.

Pamětní síň s reliéfem a se sarkofágem

B Československo 1938–1939

Pěchotní srub KS-35 u Mladkova v Orlických horách s linií protipěchotních a protitankových překážek

Krátce poté, co se v roce 1933 dostal k moci Adolf Hitler, bylo jasné, že je jen otázkou času, kdy si Německo bude chtít podmanit Evropu. Řada zemí, mezi nimi i Československo, začala budovat systém stálého opevnění kolem svých hranic.

V Československu, které mělo s Německem velmi dlouhou státní hranici, se začalo s výstavbou pevností v roce 1936, celý systém měl být dobudován v roce 1946.

Na konci 30. let sílily u německého obyvatelstva v českém pohraničí separatistické tendence, československá vláda na ně odpověděla v květnu 1938 vyhlá-

šením částečné mobilizace a 23. září 1938 všeobecnou mobilizací.

Ta ale nezabránila tomu, aby představitelé čtyř mocností – Německa, Itálie, Velké Británie a Francie (Adolf Hitler, Benito Mussolini, Neville Chamberlain a Édouard Daladier) – podepsali dne 30. září 1938 mnichovskou dohodu, která znamenala připojení pohraničního území o rozloze 28 643 km² se 3,5 miliony obyvatel k Německu. S územními nároky vystoupilo i Polsko, které požadovalo postoupení Těšínska, a Maďarsko, které se přihlásilo o jih Slovenska a část Podkarpatské Rusi.

Vojáci Hraničářského pluku č. 4 během plukovní slavnosti v Hlučíně 11. září 1938

Tablo příslušníků Hraničářského pluku 4

Aktéři podpisu mnichovské dohody

Vyhláška k mobilizaci

Ostravská operace (bojová scéna)

Boje, které měly osvobodit severní Moravu a Slezsko, začaly na území Polska 10. března 1945. Sovětská vojska 4. ukrajinského frontu v síle 265 000 mužů měla proti sobě německou armádní skupinu Heinrici pod velením gen. Walthera Nehringa v síle asi 155 000 mužů.

O pět týdnů později boje probíhaly již na československém území a bojovalo se o každou obec. Zvlášť těžké boje se vedly o Hrabyni (osvobozena byla po týdenních bojích dne 27. dubna), která byla svou polo-

hou na vyvýšeném kopci důležitým bodem pro přístup k Ostravě. Osvobozovací boji byla obec z 80 % zničená a patřila k válkou nejvíce postiženým obcím v rámci celé Československé republiky.

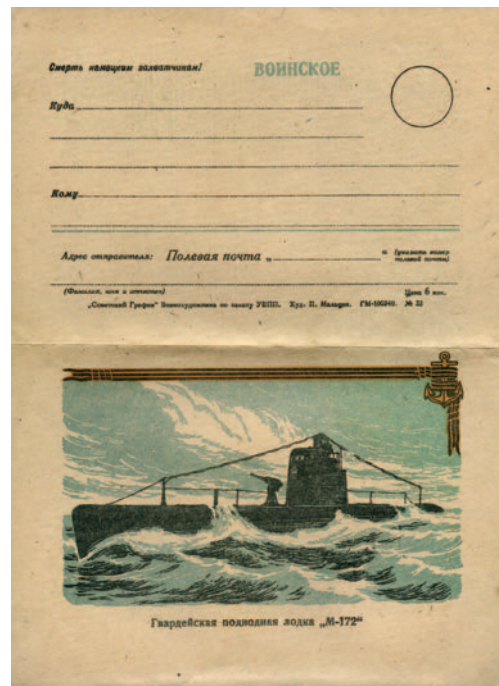
Ostravsko-opavská operace měla pro Slezsko ne-do-zírné následky. Desítky vesnic byly zpustošené a vypálené, města jako Bílovec, Opava, Fulnek a Klimkovice zůstala v troskách.

Hrabyně patřila k válkou nejvíce zničeným obcím

Bolatice – zničený německý stíhač tanků Jagdpanzer 38 Hetzer

Předtištěná dopisnice sovětské poštovní, kterou používali i čs. vojáci

Příslušníci 1. čs. smíšené letecké divize v Przemyslu, 1. únor 1945

Tank č. 051 (typ T34/85), který jako první přešel 30. dubna 1945 přes řeku Ostravici na Slezskou Ostravu

Českoslovenští tankisté na Albertovci, kde byla opravena těžké techniky

Velitel 1. čs. samostatné tankové brigády pplk. Vladimír Janko při slavnostní přehlídce v Ostravě

Počátky zahraničního odboje

Brzy po okupaci, k níž došlo ve dnech 14.–15. března 1939, začaly odcházet tisíce Čechů a Slováků za hranice protektorátu, aby se aktivně zapojily do boje za svobodu vlasti. Uprchlíci směřovali do Polska, kde byl v Krakově v květnu 1939 vytvořen tzv. československý legion. Řada jeho příslušníků odešla se souhlasem francouzské vlády do Cizinecké legie, další pak na Střední východ a do Palestiny.

Zbytek legionu zůstal na polském území. Po vpádu Sovětského svazu do Polska 17. září 1939 se větší část skupiny pod vedením plk. Ludvíka Svobody dostala do operační zóny sovětské armády, kde byli vojáci internováni v táborech. Po vypuknutí války a obsazení Polska německou armádou odcházeli uprchlíci z protektorátu tzv. jižní cestou – přes Slovensko, Maďarsko, Jugoslávii na Střední východ a do Francie.

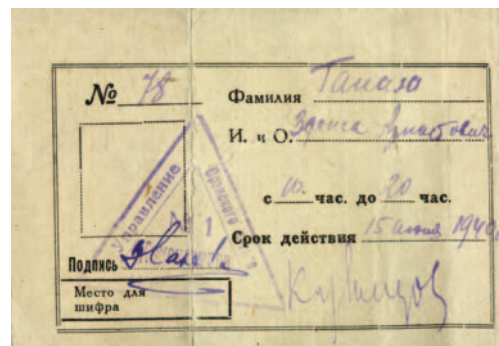
Vízum – povolení průjezdu, vydané čs. konzulátem v Krakově v roce 1939

Internční tábor čs. vojáků v Suzdale (SSSR)

Po napadení Sovětského svazu Německem 22. června 1941 došlo k navázání oficiálních kontaktů mezi SSSR a čs. vládou v Londýně. Podpis československo-sovětské vojenské úmluvy z 18. července 1941 umožnil zorganizovat československou jednotku na sovětském území v městě Buzuluk. Sem se začal po výzvě uveřejněné v sovětském rozhlasu a tisku v lednu 1942, sjíždět českoslovenští státní příslušníci z celého Sovětského svazu. Propuštění do armády byli rovněž vězni z táborů NKVD*. Dne 15. července 1942 byl oficiálně vytvořen 1. československý samostatný polní prapor v SSSR.

* Narodnyj komissariat vnutrennich děl – orgán, který se v SSSR zabýval vnitřní bezpečností a rozvědkou

Propustka s razítkem internačního tábora čs. vojáků v Orankách (SSSR)

Ludvík Svoboda, velitel čs. vojenské jednotky v SSSR

Centrem československé obrany v bojích s německými jednotkami, jež se snažily probíjet do města Charkova, byl kostelík v Sokolovu.

Dne 27. ledna 1943 převzal čs. polní prapor bojovou zástavu a nastoupil k odjezdu na frontu. 1. března 1943 dorazili vojáci do Charkova, aby téměř ihned nastoupili do určeného úseku obrany na řece Mža a zabránili nepříteli v postupu k Charkovu. Proto se 4. března přesunula rota npor. Otakara Jaroše do Sokolova, aby začala budovat obranu. O čtyři dny později začal německý útok na Sokolovo. V těžkém boji padlo 86 československých vojáků, 56 bylo raněno a 20 vojáků padlo do německého zajetí.

Kostelík v Sokolovu, který sloužil jako velitelské stanoviště československé jednotky

Československá jednotka před odjezdem na frontu v lednu 1943

Npor. Otakar Jaroš, který velel ze sokolovského kostela, v boji rovněž padl. Jako prvním cizinci mu byl udělen titul Hrdina SSSR. Prapor se pak přesunul do města Novochoopersk, kde byl přeorganizován na 1. československou samostatnou brigádu v SSSR, která byla nasazena do první linie bojů o Kyjev v listopadu 1943.

Do března 1944 brigáda prošla boji u Rudy, Bílé Cerkve a Žaškova. Po přesunu do Rovna, kde proběhl nábor, se k čs. brigádě přihlásilo zhruba 12 000 zde žijících Čechů z Volyně a Podkarpatské Rusi. V dubnu 1944 byla jednotka přeorganizována na 1. čs. armádní sbor v SSSR, který se účastnil spolu s 38. armádou o 1. gardovou sovětskou armádou karpatsko-dukelské operace.

Npor. Otakar Jaroš, Hrdina SSSR

Marie Lastovecká, příslušnice čs. vojenské jednotky, která bojovala u Sokolova jako ostřelovačka

E Osvobození Československa

Přehlídka jednotek 1. čs. armádního sboru v Bratislavě po jejím osvobození

Dne 5. dubna 1945 začal v rámci bratislavsko-brněnské operace boj o jižní Moravu – nejprve o Lanžhot, pak Hodonín. Dne 15. dubna byl vydán rozkaz o zrušení pevnosti Brno a německé jednotky měly zaujmout obranná postavení před městem. Od 18. dubna 1945 se nejtvrďší boje vedly o Ořechov, důležitý strategický bod před Brnem. Po týdenních bojích byl Ořechov dobyt a uvolnila se tak cesta k Brnu, které bylo osvobozeno 26. dubna 1945. Dne 18. dubna 1945 vstoupily na československé území od západu rovněž americké jednotky, a to u obce Hranice blízko Aše. Jejich postup se však 6. května zastavil na předem dohodnuté demarkační linii Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice, dál už jejich postup sovětské velení nepovolilo. Hlavní město Praha pak bylo 9. května osvobozeno sovětskou armádou během Pražského povstání.

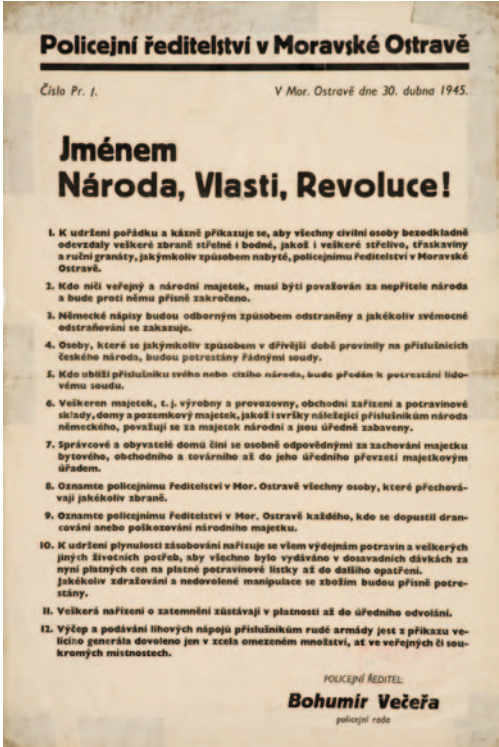
Celonárodní povstání bylo připravováno domácím odbojem po dohodě s londýnskou vládou již od počátku roku 1945. K prvním nepokojům docházelo na různých místech v protektorátu již od 1. května (Přerov), ve stovkách měst a obcí vystoupili lidé proti německým okupantům, začali vyvěšovat československé vlajky a strhávat německé nápisy. Centrem povstání se 5. května stala Praha, kde Česká národní rada vyhlásila konec protektorátu a převzetí moci. Impulsem povstání se stalo volání pražského rozhlasu. Tisíce Pražanů pomáhaly stavět a bránit barikády proti německým jednotkám. Na stranu povstalců se přidala i tzv. Ruská osvobozená armáda generála Vlasova. Ráno 9. května vstoupily do Prahy jednotky 1. ukrajinského frontu. Střetly se zde s jednotkami SS, které odmítly opustit hlavní město, a dokončily jeho osvobození.

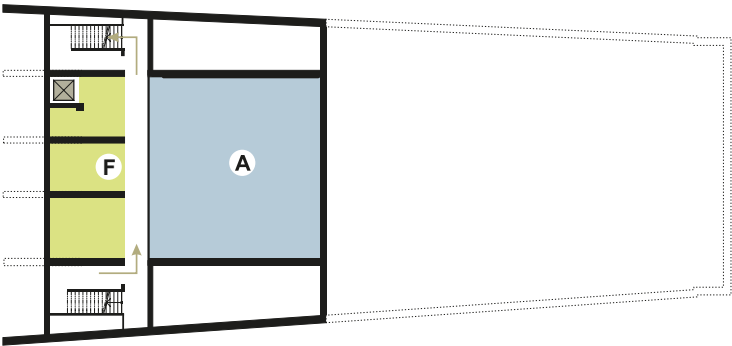
Dolní náměstí v Opavě zničené v bojích za osvobození města

Čestné pohřebiště padlých sovětských vojáků před Novou radnicí v Ostravě

Vyhláška Policejního ředitelství v Ostravě k udržení pořádku, vydaná v den osvobození města

2. NP

A – Pamětní síň
F – Západní fronta

Českoslovenští piloti ve výcvikovém středisku v Chartres před nasazením na frontě, prosinec 1939. Zleva: Josef Jaške, Jan Truhlář, František Peřina, Timoteus Hamšík, Jiří Král, Jan Krákora, Viktor Kašík a Vladimír Vašek

F Západní fronta – Čechoslováci ve Francii

Pozemní jednotky – po vypuknutí války se začali Čechoslováci, kteří se dostali různými cestami do Francie, shromažďovat v městečku Agde. I přes chybějící výzbroj a výstroj byla k 29. září 1939 vytvořena čs. pěší jednotka, která sice v květnu 1940 dosáhla počtu 10 200 mužů, avšak stále zůstávala bez odpovídající výstroje a výzbroje a teprve počátkem června měla dokončit výcvik.

Pod vlivem vývoje na frontě však byla urychleně nasazena do bojů na řece Seině a Loiře. V těchto bojích padlo nebo bylo zajato kolem 400 československých vojáků, řada jich skončila v německém zajetí a několik set zůstalo nezvěstných. Dne 20. června 1940 jejich bojová činnost na francouzské frontě v podstatě skončila.

Čs. vojáci ze smíšeného předzvědného oddílu u vesnice Roquefort ve Francii

Čechoslováci u Groupe de Chasse II-5 na letišti Toul-Croix-de-Metz, zleva Josef Jaške, František Chábera, Jan Klán, červen 1940

Průkaz totožnosti příslušníka čs. letecké jednotky ve Francii
Aloise Hlobila

Letecké jednotky – po příjezdu z Polska byli českoslovenští letci po vyřízení nezbytných formalit odesíláni k posádkám Cizinecké legie do severní Afriky. Po vstupu Francie do války 3. září 1939 byli svého závazku zproštěni, aby mohli vstoupit do československých vojenských jednotek formujících se na území Francie, působili např. na výcvikových základnách v Chartres, Toulouse, Avord, Pau a Tours. Na jaře 1940 bojovalo na francouzské frontě 30 bombardovacích letců a 110 československých stíhačů, což představovalo čtvrtinu z celkového počtu letců u francouzských stíhacích jednotek.

Kopřivničané v Cizinecké legii, zleva Matonoha, Chalupa, Konůpka, Kašpárek

F Západní fronta – Čechoslováci v RAF

Základna 313. čs. stíhací perutě Fairlop, zleva František Kotiba, P/O Václav Jícha s Jarmilkou, Sgt. Jaroslav Hlouček a Sgt. František Vavřínek. Posledně jmenovaný jako jediný z této čtveřice službu u RAF přežil

Po podepsání kapitulace Francie byli českoslovenští letci evakuováni do Velké Británie, kde se součástí RAF (Royal Air Force – Královské letectvo) staly 310., 312. a 313. čs. stíhací perutě a 311. čs. bombardovací perutě. Letka čs. pilotů sloužila i u 68. noční stíhací perutě.

Velitel čs. letectva ve Velké Británii AVM (Air Vice Marshal) Karel Janoušek

V květnu 1942 byl ze tří československých stíhacích perutí vytvořen vyšší svazek – stíhací wing, který se účastnil bojů v rámci invaze do Normandie, a až do konce války pak piloti čs. stíhacích perutí především doprovázeli bombardovací letouny nad okupovaná území a Německo. Do vlasti se příslušníci československých perutí vrátili v srpnu 1945.

Astrokompas, který používali navigátoři britských bombardovacích letadel

F Západní fronta – Čechoslováci na západní frontě

Po pádu Francie bylo 4 000 vojáků a přes 500 civilních osob evakuováno do Velké Británie, kde byla 12. srpna 1940 ustanovena 1. československá smíšená brigáda, později reorganizovaná na Československou samostatnou brigádu. Čechoslováci byli od r. 1942 pověřeni obranou jižního pobřeží britských ostrovů, po příchodu vojáků ze Středního východu byla 1. září 1943 založena Československá samostatná obrněná brigáda. Po vylodění v Normandii bylo v srpnu 1944 rozhodnuto, že i československá brigáda bude nasazena do bojů ve Francii, kde u přístavu Dunkerque 5. října 1944 vystřídala kanadské a britské jednotky s úkolem donutit Němce v tomto prostoru ke kapitulaci.

Karel Klapálek, velitel čs. pozemních jednotek na Středním východě

Odhalení základního kamene k založení čs. vojska ve Velké Británii v roce 1940

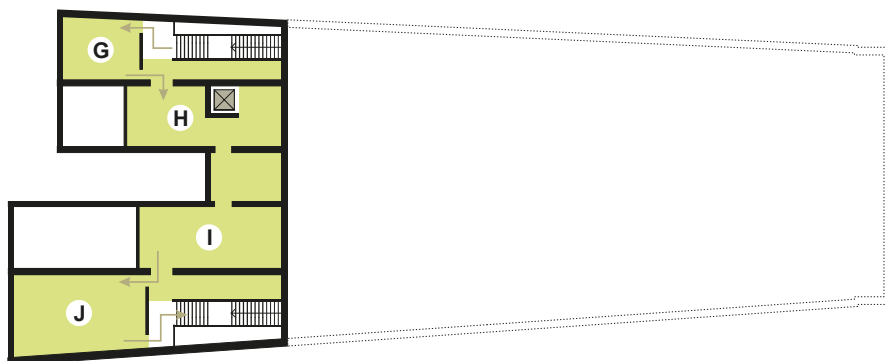
Evakuace čs. vojáků z Francie, červen 1940

Čs. vojáci v Africe, Tobruk, 1942

Plakát Czechoslovakia fights for Victory!

3. NP

- G – Mauthausen, Koncentrační tábory
- H – Protektorát Čechy a Morava – každodenní život
- I – Odboj za protektorátu
- J – Sádrová předloha Sousoší umučených lidických dětí

© Mauthausen

Strážní věž koncentračního tábora Mauthausen

Obrázek vězně koncentračního tábora Mauthausen nakreslený malířem K. Lehkým-Brodským, který byl také vězněm tohoto koncentračního tábora

Koncentrační tábor Mauthausen byl založen v srpnu 1938 v Rakousku nedaleko Lince. Nebyl nikdy dokončen, přesto patřil k nejhorším koncentračním táborům vůbec. Byly zde praktikovány nejhorší způsoby mučení vězňů. Přes 120 000 lidí zde zemřelo těžkou prací, především v blízkém lomu, nebo bylo popraveno, včetně řady českých vědců, pedagogů a umělců.

Za mučicí nástroj lze považovat i tzv. schody smrti, které vedly do lomu a po nichž vězni nosili těžké kusy kamene. Mnoho jich zde zemřelo při práci, nebo bylo ubito krumpáči či shozeno dozorcí ze skály vedle schodů smrti.

Mauthausen slouží v tomto případě jako symbol všech koncentračních a vyhlazovacích táborů fungujících za 2. světové války.

Aranžovaná scéna „schody smrti“

Perzekuce, holocaust a koncentrační tábory

Jeden z transportů židovského obyvatelstva z Ostravy do koncentračního tábora Auschwitz

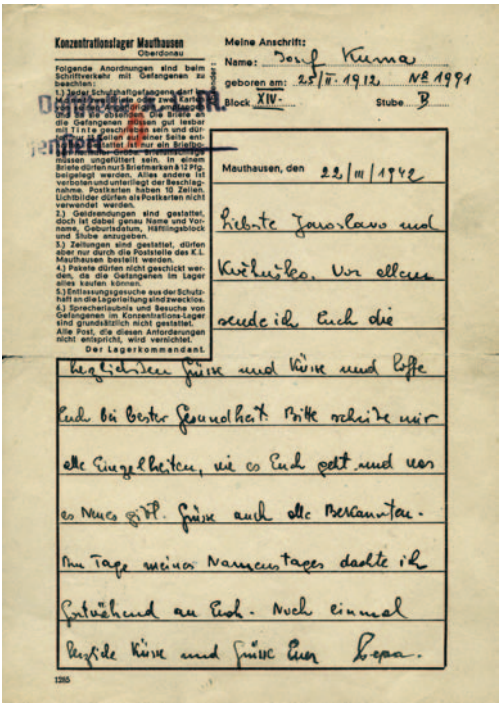
Po vyhlášení protektorátu se německé úřady snažily židovské obyvatelstvo donutit k vystěhování (do konce roku 1939 to bylo kolem 20 000 Židů). V rámci „konečného řešení židovské otázky“ mělo být úplně vyhlazeno židovské obyvatelstvo v celé Evropě (asi 11 milionů lidí). Od podzimu 1941 byl zahájen program jejich deportací do vyhlazovacích táborů.

Židé z protektorátu byli soustředováni v Terezíně, odkud bylo od roku 1942 do roku 1944 odesláno do vyhlazovacích táborů téměř 90 000 lidí, nejčastěji do koncentračního tábora Auschwitz – Osvětim, kde během války přišlo o život kolem 1,5 milionu lidí.

Koncentrační tábor Buchenwald měl více než 100 pobočných táborů a pracovních míst, prošlo jím 240 000 vězňů, 56 000 jich zde zemřelo. Počty obětí koncentračních táborů jsou jen rámcové, přesná čísla není možné zjistit.

Označení vězně koncentračního tábora Auschwitz – červený trojúhelník s písmenem T

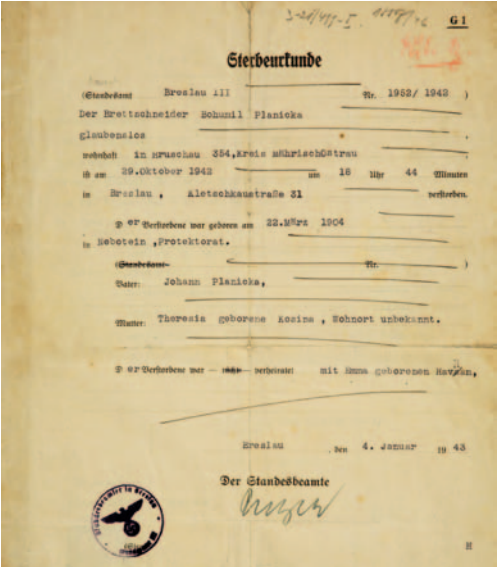
Dopis vězně koncentračního tábora manželce

Potvrzení, že jmenovaný byl vězněm koncentračního tábora

Žáci jedné z ostravských židovských škol, z nichž nikdo nepřežil válku

Oznámení o úmrtí vězně rodině

H Protektorát Čechy a Morava – každodenní život

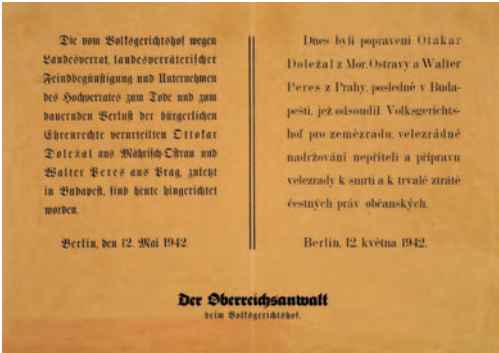

Příjezd německých jednotek do Ostravy 15. března 1939

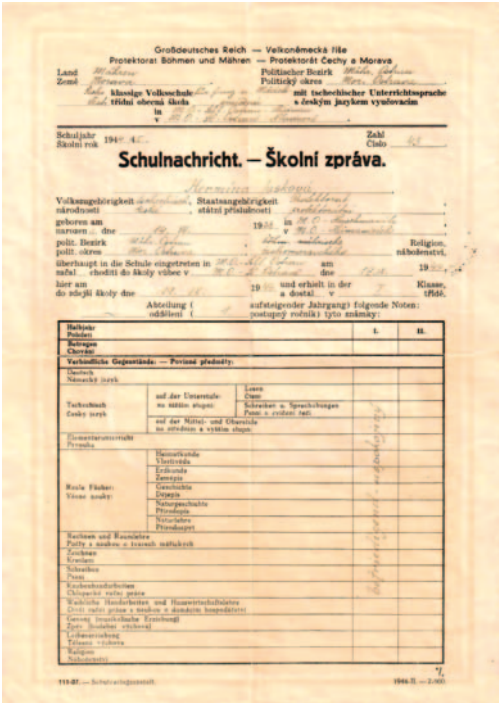
K okupaci Československa došlo 15. března 1939, den nato byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Ihned byla zavedena tzv. vnucená správa hospodářských podniků. 1. října 1939 byly zavedeny lístky na potraviny, v prosinci na oděvy a obuv. Byla zrušena armáda, politické strany, policie a četnictvo se dostaly plně do německé moci, hlavní represivní složkou se stala německá tajná státní policie (gestapo). Byly uzavřeny vysoké školy a postupně omezován počet studentů na středních školách. Od poloviny roku 1939 byli Češi v náborech získáváni

pro práci v Německu. Postupně došlo ke zřizování úřadů práce a zavádění pracovních knížek. Od roku 1942 byli čeští občané nuceně odváděni na práci do Německa, kde lidé z okupovaných evropských zemí měli nahradit Němce, kteří byli povoláni na frontu.

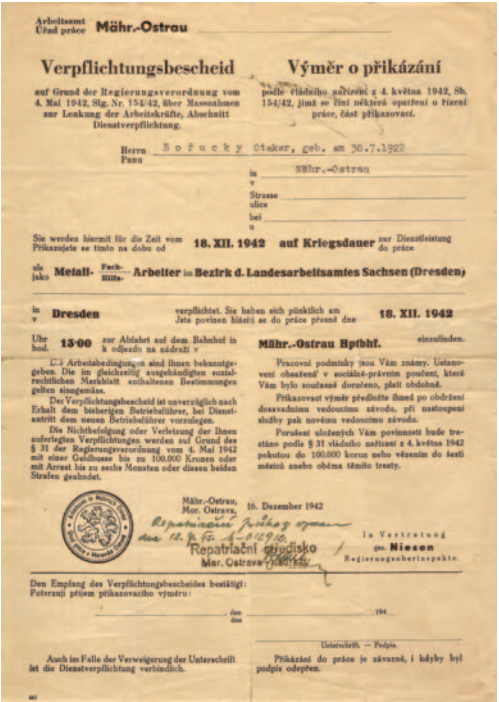
Brzy po okupaci začaly přípravy na „konečné řešení české otázky“ – plán germanizace českého území a vysídlení českého obyvatelstva na Sibiř. Podle něj mělo být 45 % obyvatelstva germanizováno, 40 % přesídleno a zbytek měl být zlikvidován.

Vyháška o popravách občanů protektorátu

Protektorátní vysvědčení

Výměr pro občana protektorátu na práci do Německa

Ihned po okupaci Ostravy obsadili Němci Vítkovické železářny

1 Odboj za protektorátu

Nejvýznamnějšími organizacemi, které se po vzniku protektorátu podílely na domácím odboji, byly Obrana národa, složená z bývalých důstojníků a vojáků česko-slovenské armády, Politické ústředí a Petiční výbor Věrní zůstaneme. Na jaře 1940 byly tyto organizace sloučeny v Ústřední vedení odboje domácího.

Od roku 1941 začala být na území protektorátu organizována zpravodajská činnost ze zahraničí. Bylo uskutečněno několik výsadek ze SSSR, ty však byly zlikvidovány gestapem. Další výsadky organizovala centrála v Londýně – Silver A, Silver B, Anthropoid, Out Distance, Zinc, Bivouac, Steel, Intransitive a Tin. Jejich poslání se lišilo: sabotáže, zpravodajská činnost, v případě Anthropoidu atentát na Heydricha. Partyzánské skupiny v protektorátu začaly vznikat v roce 1942 a operovaly zejména v horských oblastech. Po smrti Reinharda Heydricha byl následkem represí domácí odboj zcela ochromen

a odbojová činnost se rozrostla až v roce 1944, kdy začaly být znovu vysazovány paravýsadky z Anglie – Calcium, Barium, Spelter, Clay a další; navíc byly vysazovány také skupiny ze SSSR. Z domácích partyzánských skupin byly nejznámější Jan Kozina, Jan Žižka, brigáda Mistra Jana Husa.

O sjednocení domácího odboje usilovala Rada tří v čele s vojenským velitelem gen. Vojtěchem Lužou, připravující od roku 1944 partyzánský boj, který měl po přiblížení fronty přerůst v povstání. Nejdůležitějším úkolem výsadek bylo většinou navázání spojení s domácím odbojem a předávání zpráv londýnské zpravodajské centrále, dále sabotážní a partyzánská činnost.

Partyzánská činnost se rozvíjela také v horských oblastech Moravy, zejména od roku 1944, kdy sem ze Slovenska přešla 1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky (přesněji to bylo v září a říjnu 1944, tehdy ještě jako oddíl).

Průkaz příslušníka partyzánské brigády Jana Žižky

Hájekna v Beskydech, jedno ze stanovišť partyzánů

Skupinová fotografie paravýsadku Wolfram s partyzánským velitelem Niščenkem, 1945

Partyzáni s velitelem Dajanem Bajaničem Murzinem

1 Sádrová předloha Sousoší lidických dětí

Sádrová předloha sousoší

Osud lidických dětí nám dodnes připomíná dílo české sochařky Marie Uchytilové. Právě tato žena vytvořila v letech 1969–1989 sádrové sousoší zavražděných lidických dětí, které zemřely v období tzv. heydrichiády v koncentračním táboře Chełmno nad Nerem.

Sádrové modely 82 umučených dětí v nadživotní velikosti se staly předlohou pro bronzové sousoší umís-

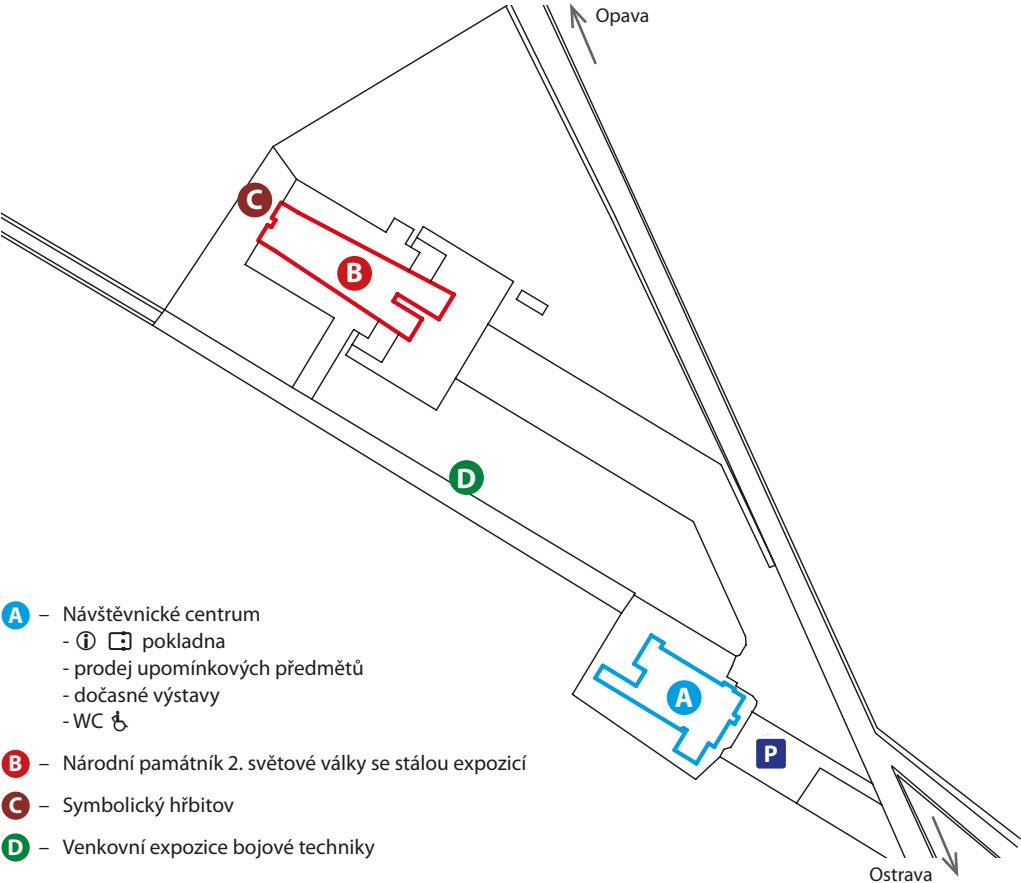
těné v Památníku Lidice a dlouhá léta byly součástí kaple Zvěstování Panny Marie v Mariánské Týnici. Na konci roku 2015 bylo rozhodnuto o jejich převozu do Národního památníku II. světové války v Hrabyni, kde na nich pracovali restaurátoři. Od června 2016 tvoří sádrové Sousoší lidických dětí část stálé expozice.

Venkovní areál

Kolem památníku se nachází symbolický hřbitov se 13 000 jmény těch, kteří zemřeli za 2. světové války. Přes 7 000 jmen patří příslušníkům 4. ukrajinského frontu, kteří padli ve zdejšímu regionu během osvobozovacích bojů, 5 000 jmen občanům severní Moravy a Slezska, jež padli jako účastníci domácího a zahraničního odboje nebo zemřeli v některém z koncentračních táborů. Dále je zde téměř 1 000 jmen příslušníků 1. čs. armádního sboru, kteří přišli o život během bojů na Slovensku a jižní Moravě (na pomocném směru ostravsko-opavské operace). Zapomenuto není ani 67 amerických pilotů sestřelených během anglo-amerického bombardování v letech 1944–1945, stejně jako 40 rumunských vojáků bojujících v rámci 4. ukrajinského frontu.

Před památníkem se nachází sousoší Miloše Axmana nazvané Bratrství v boji, které připomíná spojení sovětských a československých jednotek v bojích ostravsko-opavské operace. Od památníku je možné přijít k parkovišti starou lipovou alejí, která dříve vedla až k hrabýnskému zámku zničenému válkou natolik, že musel být v roce 1946 stržen.

Areál – situační mapa

- A** – Návštěvnícké centrum
 - ☎ pokladna
 - prodej upomínkových předmětů
 - dočasné výstavy
 - WC
- B** – Národní památník 2. světové války se stálou expozicí
- C** – Symbolický hřbitov
- D** – Venkovní expozice bojové techniky

Navštivte i další expozice a areály Slezského zemského muzea

Arboretum Nový Dvůr
Stěbořice

Památník Petra Bezruče
Opava

Historická výstavní budova – Müllerův dům, Opava

Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky

Srub Petra Bezruče
Ostravice

Slezské zemské muzeum je pomyslnou branou do Slezska. Jeho zájem sahá od živé i neživé přírody přes prehistorii, historii až k dějinám umění, a to především v oblasti českého Slezska, severní a severovýchodní Moravy. Slezské zemské muzeum je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury ČR. Je nejstarším veřejným muzeem na území dnešní České republiky, jeho historie sahá do roku 1814. Zároveň je se svými 2 400 000 sbírkovými předměty třetím největším muzeem v ČR.

V současnosti spravuje šest expozičních budov a areálů: vedle Historické výstavní budovy – Müllerova domu v centru Opavy jsou to Arboretum Nový Dvůr ve Stěbořicích, Národní památník II. světové války v Hrabyni, Památník Petra Bezruče v opavské Ostrožné ulici, Areál československého opevnění Hlučín-Darkovičky a Srub Petra Bezruče v Ostravici. V muzeu působí odbor-

níci v oblastech mineralogie, geologie, paleontologie, botaniky, dendrologie, entomologie, zoologie, muzeologie, archeologie, etnografie, numismatiky, historie, dějin umění včetně dějin fotografie, hudby, literatury a divadla a dějin vojenství, ale také restaurátoři, muzeologové či knihovníci.

Slezské zemské muzeum ročně připraví přibližně 30 výstav, speciální pozornost je přitom věnována dějinám a přírodě Slezska a tématu 2. světové války. Muzeum je výzkumnou organizací provádějící základní i aplikovaný výzkum. Výsledky publikuje mimo jiné v recenzovaném Časopise Slezského zemského muzea, vycházejícím ve dvou řadách (řada A pro vědy přírodní, řada B pro vědy historické), a v rovněž recenzovaném časopise Slezský sborník.

Průvodce

Průvodce Národním památníkem II. světové války Slezského zemského muzea

Autorky: **Jana Horáková, Kamila Poláková, Ondřej Kolář**

Editace a produkce: **Irena Špilllerová**

Autoři fotografií: **archiv SZM**

Grafické zpracování: **Martin Feikus**

Tisk: **Grafico Opava, s.r.o.**

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

www.szm.cz

V nákladu 2 000 ks vydalo v roce 2023 Slezské zemské muzeum.

Z projektu IROP č. CZ.06.3.33/0.0/0.0/17_099/0007923, název:

*Podpora socializace a interaktivity expozice Národního památníku II. světové války
a výstavních prostor správní budovy*